

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

E-post:
kronikk@klassekampen.no
Maks 6000 teikn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

E-post:
debatt@klassekampen.no
Innlegg over 3000 teikn kan bli korta ned. Legg ved portrettfoto.

Tollef Mjaugedal
tollefm@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør

Velaug H. Sælid
velaugh@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Ingrid Grønli Åm
ingridga@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsendaren si e-postadresse blir trykt med mindre innsendaren reserverer seg mot dette. For Klassekampen sine generelle vilkår for publisering, sjå www.klassekampen.no/KK/index.php/news/home/generelle_vilkhaar

DEBATT ▶

Norge skal bruke to milliarder på skogplanting. Er det ikke lurt å sjekke om det virker først?

Grana redder ikke klimaet

Anders Bryn og Bjørn Egil Flø

KRONIKK

Gjennom Klimaforliket ble flertallet i Stortinget enige om en rekke forebyggende og avdempende klimatiltak. Det mest dagsaktuelle forslaget er at skogplanting på nye arealer i Norge kan øke opptaket av klimagassen CO₂, og dermed bremse drivhuseffekten. Dagens fagkunnskap tilsier at dette ikke er et effektivt klimatiltak og at de negative bivirkningene er omfattende. Dessuten vil tiltaket bidra til å legitimere dagens forbruksmønster.

Begrunnelsen for skogplanting på nye arealer kan summeres opp som følger: gjennom raskt opptak av CO₂ vil ny skog gi samfunnet ekstra tid til omlegging mot mer klimavennlig forbruk, samtidig som arbeidsplasser sikres i distriktene, uutnyttet areal aktiviseres og bioenergi bindes til framtidig nytte. Ifølge utredningsarbeidet som nylig ble presentert av Miljødirektoratet, befinner de største arealene som kan tilplantes i de fire vestlandsfylkene og i Nord-Norge.

Det er liten tvil om at skog binder CO₂ og at dette isolert sett vil redusere drivhuseffekten. Men skogplanting påvirker også klimaet på andre måter. Før like sikkert som at skog binder CO₂, er det at barskog reflekterer langt mindre sollys enn åpne arealer og løvskog, spesielt i områder der marka er snødekt om vinteren.

Dette er dokumentert gjennom omfattende forskning, publisert i ledende fagtidsskrifter. Begrunnelsen for dette er i korte trekk slik: overflatas refleksjon – eller albedo effekten – fra åpne arealer på våre breddegrader er langt viktigere for det totale klimasystemet enn effekten av CO₂ som bindes som følge av skogplanting.

Denne effekten øker nordover, og skogplanting vil derfor sannsynligvis være et negativt klimatiltak i Nord-Norge, der den

snødekte perioden er særlig lang.

Selv uten snø vil tilbakestrålingen påvirke tiltakets effekt på klimasystemene. Skogens struktur har en langt mer variert og mørk overflate enn åpen og lavvokst kystvegetasjon. De studiene vi kjenner til, viser en forsterket klimaeffekt ved økende høyde og variasjon i busk- og tresjiktet, også om sommeren. Skogplanting resulterer også tettere skog (med mer biomasse), hvilket øker fordampningen og frigjør mer vanddamp – som er en viktig klimagass.

Dette forsterker den uønskede virkningen. Hvordan slike forhold vil påvirke tilbakekoblingsmekanismene langs kysten i Norge er foreløpig ukjent, men vi kan likevel ikke se at fraværet av kunnskap underbygger behovet for økt skogplanting.

Det faktum at skogplanting i seg selv vil medføre betydelige utslipp av CO₂ bør også tas inn i livsløpsregnskapet for tiltaket. Rydding av delvis tresatte arealer før utplanting vil frigjøre CO₂ fra eksisterende vegetasjon og

også medføre utslipp, og når materialene en gang tas i bruk, vil mye CO₂ igjen settes i sirkulasjon i klimasystemet.

Hensynet til andre næringsinteresser, samfunnssektorer og verdiområder må også vies større plass når tiltaket skal vurderes. Et eksempel er effektene på kulturminner, og reiselivsnæringene er knapt nok nevnt i utredningsarbeidet. Dette er merkelig, ettersom Norges tredje største næring i stor grad baserer seg på salg til landskapskonsumenter – turister. Ny forskning konkluderer med at de fleste turistene i Norge, som for øvrig er norske, klart prefererer åpne landskap framfor skogsatte arealer.

I den siste landbruksmeldingen signaliserer regjeringen at matproduksjonen i Norge skal økes. En viktig del av en slik satsing bør være å opprettholde eksisterende og identifisere nye arealer som egner seg for oppdyrking, og å styrke bruken av beiteressursene i utmark. De arealene utredningen peker på som særlig aktuelle for skogplan-

«Forslaget bør legges på is til ny og områdespesifikk forskning eksisterer»

tingsmonn. Produksjon av frøplanter og utplanting vil føre til økte utslipp og ha andre bieffekter. Det må bygges adkomstveier, fuktige arealer må dreneres og plantefeltene kan komme til å bli gjødslet fra fly. Hogst, transport, foredling med mer ved uttak vil

ting overlapper er etter vårt skjønn direkte med arealene som skal gi grunnlag for økt matproduksjon. Det synes for oss som om det mangler en gjennomgang av, og avveining mellom, de ulike tiltakene.

Effektene av skogplanting på

ferskvann-økosystemene er ikke utredet. Trolig vil tiltaket også medføre en betydelig tilplanting med fremmede treslag, spesielt sitkagran – en art som ifølge Artsdatabanken utgjør en stor trussel mot norske økosystemer.

Tiltaket er heller ikke sett i sammenheng med andre arealinngrep, for eksempel utbygging av vindkraft eller småkraft. De adderte effektene av skogplanting og andre samtidige tiltak står vi derfor uten kunnskapsgrunnlag om.

Alternativ bruk av to milliarder kroner til klimatiltak er ikke vurdert. For eksempel vil økt støtte til utmarksnæringene, hvor en gjennom intensivt rydding og beiting kan holde større arealer åpne, redusere de negative klimaeffektene av gjengroing med kratt og småskog langs kysten og i fjellet. Dette vil skape arbeidsplasser i distriktene, gi grunneierne merinntekter, og være et viktig bidrag til en mer miljømessig bærekraftig næringsutvikling. Samtidig vil landskapskvalitetene opprettholdes mens lokal og nasjonal matforsyning styrkes. Vi frykter også at tiltaket kan misbrukes til å legitimere dagens forbruksmønster. Betydningen av å initiere samfunnsprosesser som endrer årsaken til problemet kan lett bli parkert gjennom et slikt tiltak. Hvem trenger vel å endre forbruksmønster når skogen «suger» opp avfallet etter oss?

Eksisterende forskning dokumenterer at skogplanting i nordlige områder ikke er et effektivt klimatiltak. Det faglige grunnlaget for tiltaket bør derfor kunne vise til forskning som falsifiserer det eksisterende kunnskapsgrunnlaget. Vi kan ikke finne slike forskningsresultater i utredningen eller i andre fagartikler, og beslutningstakerne bør derfor legge forslaget på is til ny og områdespesifikk forskning eksisterer. Dersom vi kan bruke to milliarder kroner til skogplanting over en tjuetårs periode, så burde vi kanskje ta oss tid og råd til å sjekke om tiltaket faktisk virker etter hensikten?

Anders Bryn, forsker Naturhistorisk Museum, Universitetet i Oslo
Bjørn Egil Flø, forsker Norsk senter for bygdeforskning
anders.bryn@nhm.uio.no

FOTO: AFP/SCANPIX